

Politisk plattform

2020–2022

UNGE
VENSTRE

Innholdsfortegnelse

Frihet for alle	5
Slik forandrer vi Norge	8
1. Klima og miljø	10
1.1 Energi	12
1.1.1 Fornybar energi	12
1.1.2 Utfasing av fossilt	12
1.1.3 Grønn teknologi	13
1.2 Natur og miljø	13
1.2.1 Naturvern	13
1.2.2 Biologisk mangfold	14
1.2.3 Dyrs rettigheter	14
1.3 Grønt skatteskifte	15
1.4 Internasjonalt klima- og miljøsamarbeid	15
1.5 By- og tettstedsutvikling	15
1.6 Samferdsel	16
1.6.1 Personbiler	16
1.6.2 Luftfart	16
1.6.3 Kollektivtransport	17
1.6.4 Sjøtransport	17
2. Skole og utdanning	18
2.1 Frihet i skolen	20
2.1.1 Eleven i sentrum	20
2.1.2 Læreren	20
2.1.3 Psykisk helse og seksualitetsundervisning	21
2.2 Tidlig innsats	21
2.2.1 Barnehage	21
2.2.2 Grunnskole	21
2.2.3 Skolefritidsordningen	22
2.3 Videregående opplæring	22
2.3.1 Videregående skole	22
2.3.2 Fag- og yrkesopplæring	22

2.4 Forskning og høyere utdanning	23
2.4.1 Universitet og høyskole	23
2.4.2 Studiekvalitet og studieinnhold	24
2.4.3 Studentvelferd	24
2.5 Språkopplæring	24
3. Demokrati og rettstat	26
3.1 Folkestyret	28
3.2 En sekulær stat	28
3.3 Ytringsfrihet og personvern	29
3.4 Medier og åndsrett	29
3.5 Domstolene og rettsvesenet	29
3.6 Straff og soning	30
3.7 Politi og beredskap	30
4. Kultur og mangfold	32
4.1 Likestilling	34
4.2 Funksjonsvariasjoner	34
4.3 Urfolk og minoriteter	34
4.4 Kunst og kultur	35
4.5 Idrett og friluftsliv	35
4.6 Frivillighet	35
5. Næringsliv og økonomi	36
5.1 Statens rolle	38
5.2 Skatter og avgifter	38
5.3 Næring og bedrifter	39
5.4 Boligpolitikk	39
5.5 Alkoholpolitikk	39
6. Landbruk og sjømat	40
6.1 Skatt og tilskudd	42
6.2 Et fremtidsrettet landbruk	42
6.3 Husdyr	42
6.4 Sjømat	43

7. Arbeidsliv, sosial og velferd	44
7.1 Inkluderende og fleksibelt arbeidsliv	46
7.2 Utjevne sosiale forskjeller	46
7.3 Hjelpe utsatte grupper	46
8. Helse	48
8.1 Pasient og behandling	50
8.2 Hesevesenet	50
8.3 Rusomsorg	51
8.4 Frihet over egen kropp	51
8.5 Psykisk helse	52
9. Asyl, innvandring og integrering	54
9.1 Retten til asyl	56
9.2 Bedre rettigheter til migranter	56
9.3 Barn på flukt	57
9.4 Arbeidsinnvandring	57
9.5 Velfungerende integrering	57
10. Internasjonalt	58
10.1 Norsk utenrikspolitikk	60
10.2 Internasjonale organer	60
10.3 Bistand og utvikling	61
10.4 Forsvar	61

Frihet for alle

Unge Venstre er et liberalt ungdomsparti som vil skape frihet for alle. Vi tror på menneskets behov for frihet og evne til å skape. Vårt overordnede mål er å bevege samfunnet i en mer liberal retning.

Liberalismens utgangspunkt er menneskets ukrenkelige frihet og egenart. Alle mennesker er ulike, og retten til å definere meningen med sitt eget liv er universell og betingelsesløs. Ethvert menneske er et mål i seg selv, og ikke et middel for andres vilje.

Unge Venstre mener at mangfold ligger til grunn for et godt samfunn. Mangfold muliggjør kreativitet, toleranse og rom for alle. Mangfold oppstår når mennesker gis frihet og muligheter til å skape et bedre liv for seg selv og hverandre.

Alle har et ansvar for sine medmennesker, for fremtidige generasjoner og for de vi deler jorden med. Denne bevisstheten legger føringer for hvordan samfunnet skal bygges opp og bevares.

Unge Venstre styrer ikke mot utopier eller endelig definerte idealsamfunn. I det liberale demokratiet har borgeren makt over eget liv og kan forme sin egen fremtid sammen med sine medborgere. Samtidig skal vi ta vare på naturen og de som faller utenfor.

Vi kjemper for frihet for alle.

Frihet for alle handler om frihet for den enkelte.

Det innebærer frihet til å velge, men også frihet fra at andre bryter dine rettigheter. Derfor er vi opptatt av å verne om menneskerettighetene og ytringsfriheten, beskytte individet fra tvang og overgrep, og begrense overvåkingen i samfunnet.

Frihet for alle handler om frihet for de som trenger det mest.

I møtet med grov urettferdighet vektlegger vi raushet, solidaritet og medmenneskelighet. Unge Venstre vil ta imot flere flyktninger, sikre bedre rusomsorg og bekjempe fattigdom. Alle mennesker fortjener verdighet, omsorg og muligheter, uavhengig av deres utgangspunkt.

Frihet for alle handler om frihet for fremtidige generasjoner.

Valgene vi tar i dag kommer til å påvirke menneskene som lever i fremtiden. Vi ønsker oss et Norge som går i en grønn retning med en sterk klima- og miljøpolitikk, tuftet på internasjonalt samarbeid. Vi jobber for en bærekraftig velferdsstat og satsing på nye, klimavennlige næringer.

Samfunnet er konstant i endring, og Unge Venstre vil alltid se med kritiske øyne på det bestående.

Unge Venstre vil kjempe frem morgendagens samfunn. Vi kjemper mot autoritære krefter, isolasjonisme og urettferdighet. For frihet, for demokrati, for fremtiden.

Slik forandrer vi Norge

1. Vi reduserer klimagassutslippene

Klimakrisen er vår tids største utfordring. Innen 2030 skal vi kutte minst 50% av klimagassutslippene og omstille Norge fra å være en oljenasjon til å bli et fornybarsamfunn. Det klimavennlige alternativet skal være det beste, det billigste og det enkleste.

2. Vi tar vare på naturen

Klimakrisen er den største trusselen mot naturen vår. Arter dør ut tusen ganger fortere enn normalt og naturen bygges ned raskt. Vil vi ta vare på sårbar og verdifull natur.

3. Vi satser på kunnskap og frihet i skolen

Kunnskap gir frihet for hvert enkelt menneske, og kunnskap former fremtidens samfunn. Vi mener at kunnskap er den viktigste prioriteringer i skolen, og vi vil gi hver enkelt elev mer frihet i egen skolehverdag.

4. Vi skaper nye grønne arbeidsplasser

Vi skal gjennom en storstilt omstilling. Da må vi skape nye, grønne arbeidsplasser for fremtiden. Fremtidens arbeidsplasser er fornybare, ikke fossile.

5. Vi vil at folk skal bestemme mest mulig selv

Vi vil at fremtiden skal bli enklere å leve i. Vi vil skape en grønn fremtid med frihet for alle. Vi vil ikke påby eller forby folk til et A4-liv, men at mennesker skal ta flest mulig valg i egen hverdag. Vi vil at folk skal få være litt mer i fred.

6. Vi skaper verdier

Vi vil skape verdier innenfor naturens rammer. Fortsatt lever mange mennesker i fattigdom, både i Norge og i resten av verden. Derfor vil vi skape mer velstand, ikke mindre.

7. Vi skaper et mer rettferdig samfunn

Vi vil at alle skal like mye frihet. Ingen skal oppleve fattigdom og utenforskap. Derfor tar vi alltid kampen for de som har minst.

8. Vi samarbeider internasjonalt

Grenseløse utfordringer krever grenseløse svar. De største utfordringene vi står overfor krever at land samarbeider om løsningene. Derfor står vi opp for et sterkt internasjonalt samarbeid.

1. Klima og miljø

Menneskeskapte klimaendringer, og tap av natur og arts mangfold er vår tids største krise, med konsekvenser både lokalt og globalt.

Klimaet kan reddes, men det gjør vi ikke ved å avvise fremskritt innen teknologi, handel og internasjonalt samarbeid. Tvert imot, så er det nettopp gjennom ny teknologi og smarte løsninger at vi kan skape verdier og arbeidsplasser samtidig som vi reduserer klimagassutslippene våre og tar vare på naturen vår.

Unge Venstre vil føre en offensiv klimapolitikk, tuftet på grønn vekst og internasjonalt samarbeid på miljøets premisser. Norge skal følge opp ambisiøse klimamål og jobbe for at andre land når sine.

1.1 Energi

Verdens energibehov øker. Energi skaper velstand, vekst og økonomisk utvikling. Samtidig må vi redusere globale utslipp i tråd med 1,5-gradersmålet. Det krever en omfattende omstilling fra fossilt til grønn energi.

1.1.1 Fornybar energi

Unge Venstre vil føre en energipolitikk som tar Norge fra en oljenasjon til verdens første helelektriske og fornybare samfunn. Vi jobber for mer utbygging av fornybar energi og et tettere samarbeid med andre europeiske land. Norge må gjennomføre en fornybarrevolusjon og innta en lederrolle innen grønn omstilling internasjonalt.

Unge Venstre vil:

- At Norge skal ta en ledende rolle i utvikling av fornybar energi til havs, som havvind, bølgekraft, tidevannskraft og flytende solenergi
- Tilrettelegge for utbygging av mer landbasert vindkraft, blant annet ved en raskere behandling av vindkraftsøknader. I spørsmål om utbygging av vindkraft må bevaring av uberørt natur veie tungt
- Utvikle en skattemodell for vindkraft som tilgodeser noe større inntekter til kommunene og sikrer fortsatt lønnsomme investeringer
- Tillate for flere utvidelser av eksisterende vannkraftverk, men mener at tiden for stortstilt utbygging av vassdrag er forbi
- Endre skatteregimet for vannkraft slik at det blir mer lønnsomt å foreta investeringer og oppgraderinger i eksisterende vannkraftverk
- Si nei til lokal vetorett i energispørsmål
- Bygge flere mellomlandskabler for å sikre fleksibilitet og forsyningssikkerhet i det europeiske energimarkedet

1.1.2 Utfasing av fossilt

Verden har allerede funnet mer olje og gass enn vi kan forbrenne om vi skal nå klimamålene våre. Tiden for å lete etter mer petroleum er forbi. Unge Venstre vil fase ut bruk av olje, kull og gass så raskt som mulig.

Unge Venstre vil:

- Stanse all ny oljeleting. Det bør verken holdes flere konsesjonsrunder på norsk sokkel eller åpnes for ny leting ved tildeling i forhåndstildelte områder (TFO)
- Permanent verne sårbare områder fra olje- og gassutvinning
- Utvikle en konkret handlingsplan for utfasing av olje og gass
- Kreve elektrifisering av gjenværende oljefelt på norsk sokkel. Havvind bør benyttes der det er mulig
- Fjerne alle skattefordeler for olje- og gassindustrien
- Omstille kompetansen i olje- og gassindustrien til grønne næringer

1.1.3 Grønn teknologi

Norge må satse på nye, grønne næringer og energiutvikling for å omstille seg for fremtiden. Unge Venstre er optimistisk til ny teknologi og ser på utvikling av nye metoder for karbonfangst, kjernekraft og nullutslippsteknologi som en viktig del av den globale klimaløsningen.

Unge Venstre vil:

- Hurtig bygge ut flere fullskala anlegg for karbonfangst og -lagring (CCS) i Norge, spesielt ved de største punktutslippene
- Videreutvikle og kommersialisere CCS-teknologien, og støtte private aktører i satsing på innovativ CCS-teknologi
- Forholde seg positiv til kjernekraft globalt, men mener at den høye prisen gjør at det ikke er hensiktsmessig å bygge ut anlegg i Norge
- Jobbe for norsk deltagelse i internasjonal forskning og samarbeid innen kjerneteknologi. Norge skal bidra til å sikre trygg håndtering og langsiktig lagring av radioaktivt avfall
- Satse på utvikling av hydrogenteknologi, grønn ammoniakk og bærekraftig biodrivstoff
- Etablere gjenvinningsanlegg for plast i Norge
- Støtte forskning på ny batteriteknologi til bruk for transportformål.

1.2 Natur og miljø

Naturen ruster oss mot de katastrofale konsekvensene av klimaendringene, og er et viktig hjem for de millionene av arter vi deler jorden med. Ikke minst har naturen verdi i seg selv og for de som ennå ikke er født.

1.2.1 Naturvern

Unge Venstre vil bevare biologisk mangfold og uberørte naturområder for fremtidige generasjoner. Norge skal ha en en nullvisjon for tap av naturmangfold.

Unge Venstre vil:

- Verne et representativt utvalg av norsk natur, både på land og til havs
- Forby all dumping av gruveavfall i norske fjorder, og tilrettelegge for at gruveavfall kan brukes i sirkulærøkonomien
- Innføre en avgift på dumping av gruveavfall
- Støtte innovative løsninger for fjerning av mikroplast og avfall i havet
- Opprettholde og verne mer matjord, myr og viktige områder for det biologiske mangfoldet
- Plante flere trær og tilrettelegge for en bedre forvaltning av eksisterende skog
- Verne større havområder og øke støtten til tiltak rettet mot plastforurensing
- Forby blyhagl
- Verne gammel skog som ikke er ensaldra bestandskog
- Begrense bruk av motorisert ferdsel i utmark

1.2.2 Biologisk mangfold

Planter og dyr utryddes i et urovekkende tempo. Unge Venstre vil ta vare på det biologiske mangfoldet, spesielt truede arter og rovdyr.

Unge Venstre vil:

- Øke bestandene av de fire store rovdyrene og andre utrydningstruede arter
- Forby hiuttak
- Legge ned dagens ordning med rovvilt nemnder og opprette en rådgivende nasjonal rovvilt nemnd bestående av fagfolk, som biologer og jurister
- Jobbe for en felles nordisk rovdyrforvaltning
- Utvide ulvesonen
- Sørge for bedre kartlegging av norsk natur og truede arter
- Hindre nye, fremmede arter fra å etablere seg i Norge og lage handlingsplaner for å bekjempe de mest skadelige artene
- Fjerne forbudet mot industriell hamp

1.2.3 Dyrs rettigheter

Alle skapninger skal behandles med verdighet. Derfor må dyrehold reguleres strengere. Unge Venstre mener at alle dyr har egenverdi, og fortjener å leve på en måte som ivaretar deres naturlige behov.

Unge Venstre vil:

- Legge ned pelsdyrnæringen så fort som mulig og forby import av pels
- Opprette dyrepoliti over hele landet
- Forby avl og import av dyr som er avlet frem med egenskaper som hindrer god livskvalitet, og hindre avl som fører til overpopulasjon
- Revidere hundeloven og fjerne dagens forbud mot enkelte hunderaser
- Forby bruk av dyr i sirkus
- Stille strenge krav til dyrevelferd i dyreparker og akvarier, samt forby grov utnyttelse av dyr til konkurranser
- Jobbe for et internasjonalt forbud mot handel av levende ville dyr
- Forby hobbyhold av amfibier og reptiler
- Innføre obligatorisk ID-merking av katter
- Forby selfangst og innføre forbud mot plukkfangst av sel i tråd med Fiskeridirektoratets råd
- Forby hvalfangst

1.3 Grønt skattesifte

Sterke økonomiske virkemidler må ligge til grunn for den grønne omstillingen. Det skal koste å forurense og lønne seg å velge miljøvennlig, både for industri og forbrukere.

Unge Venstre vil:

- Øke den flate CO₂-avgiften til minimum 1500 kroner per tonn CO₂-ekvivalenter og sørge for at den gjelder alle sektorer. CO₂-avgiften må økes årlig
- Innføre et klimaskattefradrag for arbeidsinntekt. Slik sørger vi for at flere kommer i arbeid og at miljøavgifter ikke slår usosialt ut
- Arbeide sammen med EU for å øke levetiden på flest mulig varer, blant annet gjennom en styrking av reklamasjonsretten
- At staten gjennom sine eierskap skal kreve at bedrifter jobber for å oppnå målene i Parisavtalen
- Stille klimakrav til bedrifter som mottar offentlig støtte
- Innføre sektorvise klimabudsjetter som en del av statsbudsjettet
- Innføre en CO₂-toll på varer importert fra land som ikke stiller strenge klimakrav til industrien
- At alle bedrifter med over 100 ansatte skal levere klimaregnskap

1.4 Internasjonalt klima- og miljøsamarbeid

Klimagassutslipp kjenner ingen landegrenser. Alle verdens land må samarbeide om vi skal ha forutsetninger til å nå klimamålene våre og bevare det biologiske mangfoldet på jorden. De velstående landene har historisk sett forurenset mest, og bærer et særlig ansvar for å kutte utslipp. Unge Venstre vil tilrettelegge for mer forpliktende samarbeid innenfor internasjonal klima- og miljøpolitikk.

Unge Venstre vil:

- Jobbe for at alle land tar sin del av ansvaret for kutt i klimagassutslipp i tråd med Parisavtalen
- Vil samarbeide tett med EU for en grønnere europeisk energi- og klimapolitikk
- Vil arbeide for at all luft- og sjøtrafikk inkluderes i nasjonale og internasjonale klimaregnskap, og innlemmes i det europeiske kvotehandelssystemet

1.5 By- og tettstedsutvikling

Norske byer og tettsteder skal utvikles med mål om at bilen ikke være nødvendig i dagliglivet. Unge Venstre vil ha en grønn og bærekraftig stedsutvikling som tilrettelegger for myke trafikanter og som stimulerer til en levende by.

Unge Venstre vil:

- Gi kommunene mulighet til å innføre ren luft-soner der det stilles krav til kjøretøyenes utslipp
- Jobbe for bilfrie sentrum i byene
- At nullvekstmålet for biltrafikk skal ligge fast
- Satse på utbygging av sykkelfelt, gangstier og kollektivtransport fremfor økt biltrafikk
- At staten skal stille strengere føringer for bærekraftig arealplanlegging
- Satse på oppussing av gamle bygg til ny bruk som alternativ til å rive eller bygge nytt

- Stille krav om at alle nybygg som tas i bruk av det offentlige skal være nullenergibygg eller plusshus
- Støtte miljøvennlige alternativer til gummigranulat i kunstgress ved utbygging av utendørs idretts- og aktivitetsanlegg, samt i bygging av lekeplasser

1.6 Samferdsel

Gode og tilpassede transportløsninger over hele landet er en viktig del av å sørge for mest mulig frihet i den enkeltes liv. Vi ønsker et samfunn der mennesker reiser mer, ikke mindre. Dette må skje på klodens premisser, og Unge Venstre vil prioritere tiltak som kan gi rask reduksjon i klimagassutslippene fra transportsektoren.

1.6.1 Personbiler

Tiden for store, statlig finansierte veiutbygginger er over. Å bytte ut den fossile bilparken med nullutslippsløsninger er både avgjørende for å redusere klimautslipp og for å bedre luftkvaliteten i byene. Prinsippet om at forurensere skal betale må legges til grunn, og Unge Venstre støtter bompenger som et virkemiddel for å begrense trafikk og finansiere lokale veiprosjekter.

Unge Venstre vil:

- At midler til veiutbygging skal sørge for bedre byutvikling, effektivisering av veier og bedring av trafiksikkerheten
- Forby nybilsalg av bensin- og dieslbiler innen 2025. Hybridbiler skal kunne selges inntil 2030
- Videreføre elbilfordelene frem til 2025
- Bygge ut flere ladestasjoner for elbiler, og fyllestasjoner for biogass og hydrogen i hele landet
- Innføre krav om at bensinstasjoner også skal tilby ladestasjoner for elbiler
- Liberalisere taxilovgivning og fjerne løyvesystemet. Pliktkjøring og andre nødvendige oppgaver legges under forvaltningsnivået som har ansvar for kollektivtransport
- Innføre satelittbasert veiprising, gitt at personvernet ivaretas
- Øke bensin- og dieselavgiften

1.6.2 Luftfart

Flytrafikken har lenge vært en av det mest forurensende måtene å reise på. For å løse dette problemet er vi nødt til å fly mindre, bruke smartere drivstoff og utvikle et marked for utslippsfrie fly.

Unge Venstre vil:

- Satse på flyruter med nullutslippsteknologi på kortbanenettet
- Si nei til flere rullebaner på norske flyplasser
- Stille strengere krav om innblanding av avansert biodrivstoff i lufttransporten
- Tredoble flypassasjeravgiften for flyvninger ut av EØS
- Gjøre flypassasjeravgiften om til en flyseteavgift som også avgiftslegger tomme flyseter
- Elektrifisere kortbanenettet i nord-Norge.

1.6.3 Kollektivtransport

Kollektivtransport skal alltid være den raskeste og mest miljøvennlige måten å reise på.

Unge Venstre vil gjøre det enkelt og billig å velge kollektivt over hele landet. Tog skal være det mest attraktive tilbudet innenfor transport over lengre distanser.

Unge Venstre vil:

- Åpne og tilrettelegge for autonome og selvkjørende transportmidler
- Styrke kollektivtilbudet og senke billettprisene over hele landet
- Innføre et nasjonalt ungdomsskort for kollektivtransport
- Konkurransetsette kollektivtransport der det er hensiktsmessig
- Elektrifisere alle de gjenværende togstrekningene
- Gjøre alle kollektivtransport utslippsfri innen 2030
- Utvikle høyhastighetstog mellom de store byene i Norge
- Bygge Nord-Norgebanen
- Satse på europeisk togsamarbeid ved å utvikle høyhastighetstog og nattog til Europa

1.6.4 Sjøtransport

Med en lang kyst og store havområder er det naturlig for Norge å ta en ledende rolle i arbeidet med å gjøre ferdsel på sjøen utslippsfritt. Unge Venstre vil legge til rette for teknologisk utvikling og elektrifisering av sjøtransport.

Unge Venstre vil:

- Bygge ut mer landstrøm til cruiseskip
- Stille krav til bruk av landstrøm for cruiseskip ved alle norske havner
- Endre havneloven slik at kommuner får mulighet til å begrense antall cruiseturister
- Stille krav om at alle større sjøfartøy, inkludert ferger og hurtigbåter, skal være utslippsfrie
- Innføre elbåtfordeler for fritidsbåter etter modell fra elbilfordelene
- Jobbe for et forbud mot bruk av tungolje i Arktis

2. Skole og uddannning

Utdanning er en forutsetning for frihet. Utdanning kan utjevne sosiale forskjeller og gir en generasjon redskapene til å løse de mange krisene vi står overfor.

For at utdanningssystemet skal komme alle til gode er det viktig at ingen blir utelatt. Ingen mennesker er like, og vi trenger et system som tar hensyn til forskjellene oss imellom. Rettferdighet er ikke å behandle alle på samme måte, men å gi alle like muligheter til å lykkes.

Vi trenger et system som gir mer frihet til alle. Lærere må få mer tid til undervisning og oppfølging av elever. Elever og studenter må få påvirke sin egen hverdag. Behovene vil aldri være like, og løsningene må alltid være tilpasset hvert enkelt individ.

2.1 Frihet i skolen

Unge Venstre ønsker en skole som gir elevene mer makt og innflytelse over egen hverdag. Elever bør få påvirke undervisningsmetoder, vurderingsformer og valgfag.

2.11 Eleven i sentrum

Skolen er til for elevene. Elever i Norge fortjener en livssynsnøytral skole som overlater valgene gjennom skoleløpet til hver enkelt elev. Alle må utfordres og oppfordres til å delta aktivt i sin egen læringsprosess.

Unge Venstre vil:

- Avskaffe deltakelse i religiøse seremonier i regi av den offentlige skolen
- Fjerne K-en i KRLE-faget og behandle alle religioner likt i undervisningen
- Åpne for flere valgfag gjennom hele skoleløpet, og at skoler selv skal få opprette valgfag
- Ha større fokus på demokratiopplæring gjennom hele skoleløpet, både gjennom teori og praksis.
- Ha større fokus på demokratiopplæring gjennom hele skoleløpet, både gjennom teori og praksis
- Innføre nasjonalt fritt skolevalg. Alle elever skal omfattes av en reisetidsgaranti
- At skoler skal kunne tilby nivådelt undervisning og flere forseringsmuligheter for elever på alle skoletrinn
- Gjennomføre en eksamensreform med tilbud om alternative gjennomføringsmodeller som hjemmeeksamen og mappevurdering
- At hoved- og sidemålskarakteren bør slås sammen til en felles karakter
- Gi flere mulighet til å ta tegnspråk som språk- og valgfag i ungdomsskolen og videregående skole
- Innføre en nasjonal rett til læremidler på samisk og kvensk på lik linje med begge de norske målformene
- Tillate eiere å ta ut profitt fra friskoler
- Fjerne den nasjonale fraværsgrensen, men jobbe for å gjøre den mer fleksibel så lenge den eksisterer
- Fjerne ordens- og oppførselskarakteren
- Gjennomføre prøveordninger med elevparlament, etter modell fra studentparlamentene, som alternativ til elevråd

2.12 Læreren

Gode lærere husker man livet ut. For at alle elever skal kunne sitte igjen med gode minner fra skoletiden trenger vi kompetente lærere som har tid til å bruke arbeidsdagen på å gjøre elevenes skolegang best mulig.

Unge Venstre vil:

- Stille krav til at spesialundervisning og planlegging av spesialundervisning gjøres av lærere med kompetanse innen spesialpedagogikk
- Gi lærere mer tid til å undervise ved å redusere krav til rapportering, dokumentasjon og testing
- At det skal tilrettelegges for økt bruk av Lektor 2-stillinger.

2.13 Psykisk helse og seksualitetsundervisning

Viktigheten av en god psykisk helse kan ikke understrekes nok. Alle som trenger det fortjener et godt psykisk behandlingstilbud, og elever er ingen unntak.

Unge Venstre vil:

- Ha flere helsesykepleiere, skolepsykologer og miljøterapeuter inn i skolehelsetjenesten
- Jobbe for å få til et tettere samarbeid mellom skolehelsetjenesten og kommunenes psykologtjeneste.
- Ha alderstilpasset seksualitetsundervisning i barnehagen og gjennom hele skoleløpet

2.2 Tidlig innsats

Barndommen er en vesentlig del av livet, og legger et viktig grunnlag på veien videre inn i ungdomstiden og mot livet som voksen. Det er derfor helt nødvendig at alle barn får en barndom preget av lek, utvikling og trivsel. Unge Venstre mener at dette må skje innenfor rammene til institusjoner som har friheten til å kunne se hvert enkelt barn.

2.2.1 Barnehage

Barnehagen er en av samfunnets viktigste sosialiseringsarenaer. For de aller fleste er barnehagen det første møtet med lek, utvikling og læring. Unge Venstre vil ha en barnehage som ser hvert enkelt barn, og som erkjenner at alle barn er forskjellige.

Unge Venstre vil:

- Ha flere barnehager med utvidet åpningstid, tilpasset foreldre som ikke jobber dagtid
- Gjennomføre prøveordninger med helg- og døgnåpne barnehager
- Erstatte dagens barnetrygd med gratis barnehage og SFO/AKS for alle barn. Det skal fortsatt gis støtte til barnefamilier med behov.
- Innføre to årlige barnehageopptak, slik at også barn født etter 1. september får mulighet til å begynne tidlig i barnehagen
- Legge til rette for et mangfold av ulike barnehager, både offentlige og private
- Jobbe for å øke andelen mannlige barnehagelærere og barne- og ungdomsarbeidere

2.2.2 Grunnskole

Grunnskolen legger grunnlaget for læring og mestring resten av livet. Det er gjennom perioden i grunnskolen vi lærer å lese, skrive og regne, samt tilegner oss viktige sosiale ferdigheter. Unge Venstre mener det er en nødvendighet at grunnskolen foregår på barn- og ungdoms premisser.

Unge Venstre vil:

- Ikke innføre heldagsskole
- Ikke innføre karakterer i barneskolen
- At sidemålsundervisningen starter i tredje klasse
- At fremmedspråksundervisningen starter i femte klasse
- Jobbe for at skolene skal tilby undervisning i flere fremmedspråk
- At alle elever som har behov for det skal bli tilbudt et ellefte skoleår etter normalt løp
- At enhver skole skal ha egne spesialpedagoger

2.2.3 Skolefritidsordningen

Skolefritidsordningen er en viktig arena for deltakelse og læring. Alle barn skal ha mulighet til å delta på SFO, og tilbudet må ha god kvalitet. SFO skal ikke være en utvidelse av den obligatoriske skoledagen eller kun et oppholdssted for barna, men en arena for lek, inkludering og læring.

Unge Venstre vil:

- Erstatte dagens barnetrygd med gratis SFO
- Sørge for at flere i SFO har fagkompetanse og pedagogutdanning
- Ha et tett samarbeid mellom SFO og øvrig kultur og frivillighet
- Inkludere kulturskolen i aktivitetstilbudet

2.3 Videregående opplæring

Videregående skole er et viktig springbrettet på veien fra ungdom til voksen.

Som avgangselev skal en være rustet for arbeidslivet eller videre studier. Dette må systemet i videregående skole reflektere. Unge Venstre vil ha en skolehverdag hvor eleven selv får bestemme hva som er relevant for sin egen fremtid.

2.3.1 Videregående skole

Som enden på skolegangen har den videregående skolen et stort ansvar for å sikre at elever forlater skolesystemet med et godt inntrykk. For at flest mulig skal ha gode opplevelser i videregående skole, må elever i større grad få kunne påvirke valg av fag og vurderingsmåter.

Unge Venstre vil:

- At studieforberedende linjer i videregående skole skal legges opp etter en studiepoengsmodell. Alle elever må ha norsk, engelsk og matematikk, men utover dette skal man ha frihet til å velge fagsammensetningen selv
- At fag hvor det faller naturlig skal være modulstrukturert
- Gi elever mulighet til å oppnå studiekompetanse på to, tre eller fire år ved hjelp av studiepoengmodellen
- La skolene innføre fleksitid
- Gi skolene friere tøyler for å opprette særegne valgfag
- Fjerne eksamen i førsteklasse
- Gjøre det enklere å ta opp eksamen også i valgfag som musikk, dans, drama, media, idrett og kunsthøgskole etter endt videregående opplæring
- Bygge flere offentlige elevboliger for elever som går på videregående
- Innføre norsk tegnspråk som et valgfritt språkfag
- Innføre en gjennomføringsrett i videregående skole

2.3.2 Fag- og yrkesopplæring

Det norske samfunnet er helt avhengig av kompetente fagarbeidere. I overgangen til en ny grønn økonomi, er det jobbene til fagarbeiderne som blir selve bærebjelkene i fremtidens Norge. Unge Venstre ønsker en yrkesfaglig studieretning med oppdaterte utstyrsparter, tilgjengelige læringsplasser og relevante valgfag.

Unge Venstre vil:

- At flere skoler bør tilby vekslingsmodellen. Det må bli lettere å kombinere praktisk arbeid og teori på yrkesfagslinjene, og alle elever må få praktisk erfaring med faget sitt fra første trinn
- Se på en ordning for "motsatt påbygg" der man går fra en studiespesialiserende linje til en yrkesfaglig
- At utstyrsarkene ved skolene skal tilsvare utstyret som brukes i arbeidslivet
- Gjøre det mer attraktivt for bedrifter å ta inn lærlinger. Lærlingtilskuddet bør økes og arbeidsgiveravgiften for lærlinger bør fjernes
- Gi alle elever som ikke har fullført fagopplæring et individuelt utformet kompetansebevis. Dette kan hjelpe eleven til å komme i arbeid, på tross av manglende fagbrev
- Styrke fagskolene og gjøre det mulig å gå videre fra fagskole og over til høyere utdanning innenfor den retningen eleven går
- Åpne for at elever kan gjennomføre påbyggingsåret over to år
- At flere fag i høyere utdanning skal være tilgjengelig gjennom Y-veien
- Gjøre det lettere å formalisere utdanning som gis i bedrift, og at statlige institusjoner skal legge til rette for at bedrifter kan bruke enkeltemner som en del av sin opplæring

2.4 Forskning og høyere utdanning

Høyere utdanning handler om å ruste studenter for arbeidslivet. Vel så viktig er dannelse og personlig utvikling. Å utdanne innbyggere kun for dagens arbeidsliv er ikke tilstrekkelig i et langsiktig perspektiv. Utdanningen må innrettes etter behov og ønsker for fremtiden.

På veien mot fornybarsamfunnet er vi helt avhengige av at forskningen bidrar til å kutte klimautslipp, utvikle ny teknologi og skape grønn vekst. Det forutsetter forpliktende og langsiktig satsning og et tett samarbeid mellom norske forskningsmiljøer.

2.4.1 Universitet og høyskole

Universiteter og høyskoler er blant de viktigste nøklene til et velfungerende samfunn med en opplyst befolkning. Unge Venstre ønsker universiteter og høyskoler med frihet til å selv kunne bestemme hvordan opptak blir gjort på en best mulig måte.

Unge Venstre vil:

- Ha en klarere arbeidsdeling mellom universiteter og høyskoler. Fagmiljøene på høyskolene bør spisses, og det skal drives forskning og undervisning på vitenskapelig basis
- Gjøre opptak til høyere utdanning mer fleksibelt ved å la institusjonene selv legge egne rammer for opptak, gjennom for eksempel intervjuer eller opptaksprøver
- Fjerne tilleggspoeng og la høyere utdanningsinstitusjoner selv vektlegge karakterer ved opptak
- Gjøre ordningen med "Students at Risk" permanent, og sørge for at den blir utvidet ved å gi studiestedene økonomiske incentiver
- At en større andel av stillingene i academia skal være faste stillinger
- Arbeide for jevnere kjønnsbalanse blant vitenskapelig ansatte
- Kreve at all offentlig finansiert forskning skal være tilgjengelig for allmennheten

2.4.2 Studiekvalitet og studieinnhold

Alle høyere utdanningsinstitusjoner skal ha god undervisningskvalitet, tilgjengelig pensum og utstrakt bruk av digitale hjelpemidler.

Unge Venstre vil:

- Styrke undervisningen på alle utdannelsesnivåer. Ved ansettelse skal også pedagogiske evner veie tungt
- Sikre variert undervisning. Praksis bør integreres i alle studieløp der det er mulig og hensiktsmessig
- At det skal være en variasjon i eksamensformer. Digitale hjelpemidler skal brukes som eksamensverktøy ved skriftlig eksamen der det er formålstjenlig
- At universiteter og høyskoler i større grad skal gjøre forelesninger og annet undervisningsmaterielt fritt tilgjengelig på nett

2.4.3 Studentvelferd

Studenter må kunne fokusere på sin faglige fordypning, modning og dannelse. Unge Venstre vil tilrettelegge for heltidsstudenten. Vi ønsker gode velferdsordninger, uavhengig av studiested og utdanningsinstitusjon.

Unge Venstre vil:

- Holde fast ved gratisprinsippet i høyere utdanning
- Trappe opp og feste studiestøtten til 1.5 G
- Bygge flere studentboliger i byene
- At studentsamskipnadene skal få støtte av staten til kjøp av eksisterende bygg for bruk og ombygging til studentboliger
- Knytte rådgivningstjenestene i høyere utdanning tettere opp mot NAV
- Sikre at helsesykepleiere er tilgjengelige ved alle universiteter og høyskole

2.5 Språkopplæring

Verden blir stadig mindre, og gode språkkunnskaper har aldri vært viktigere. Å kunne flere språk gjør det enklere å kommunisere med flere mennesker, og øker læringsutbyttet også i andre fag enn språkfag.

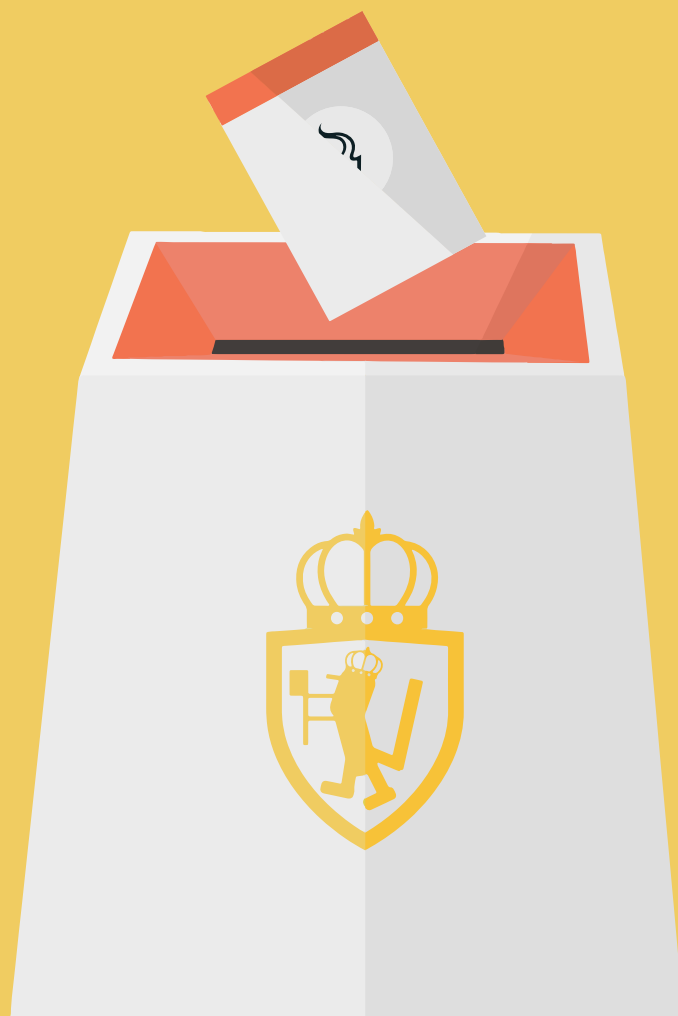
Unge Venstre vil:

- Vil jobbe for at skolene skal tilby undervisning i flere fremmedspråk enn bare de tradisjonelle språkfagene fransk, spansk og tysk.
- Vil gi flere mulighet til å ta tegnspråk som språk- og valgfag i ungdomsskolen og videregående skole.
- Begge skriftspråk skal brukes i undervisningen gjennom hele skoleløpet.
- Vil at elevens rett til undervisning på hovedmål utvides fra å bare gjelde de sju første årene på grunnskolen til å gjelde ut hele grunnskolen. Kommuner i språkdelt område skal få støtte til å gjennomføre helt eller delvis språkdelt undervisning.
- Vil at sidemålsundervisningen skal være valgfritt fra og med videregående.
- Vil gjøre det enklere å reise på utveksling i løpet av den videregående opplæringen, og sørge for at utvekslingsår fra ulike deler av verden blir godkjent i Norge.

Unge Venstre vil:

- At flere skoler bør tilby vekslingsmodellen. Det må bli lettere å kombinere praktisk arbeid og teori på yrkesfagslinjene, og alle elever må få praktisk erfaring med faget sitt fra første trinn
- Se på en ordning for "motsatt påbygg" der man går fra en studiespesialiserende linje til en yrkesfaglig
- At utstyrsparkene ved skolene skal tilsvare utstyret som brukes i arbeidslivet
- Gjøre det mer attraktivt for bedrifter å ta inn lærlinger. Lærlingtilskuddet bør økes og arbeidsgiveravgiften for lærlinger bør fjernes
- Gi alle elever som ikke har fullført fagopplæring et individuelt utformet kompetansebevis. Dette kan hjelpe eleven til å komme i arbeid, på tross av manglende fagbrev
- Styrke fagskolene og gjøre det mulig å gå videre fra fagskole og over til høyere utdanning innenfor den retningen eleven går
- Åpne for at elever kan gjennomføre påbyggingsåret over to år
- At flere fag i høyere utdanning skal være tilgjengelig gjennom Y-veien
- Gjøre det lettere å formalisere utdannelse som gis i bedrift, og at statlige institusjoner skal legge til rette for at bedrifter kan bruke enkeltemner som en del av sin opplæring

3. Demokrati og rettstat

3.1 Folkestyret

Individet bør bestemme mest mulig over eget liv og avgjørelser skal tas så nærme borgeren som mulig. Unge Venstre vil utvide demokratiet til å omfatte flere grupper. Vi vil gi velgerne mer makt over stemmeseddelen og sikre at hver stemme teller likt. Flere avgjørelser må flyttes til kommunene og antall forvaltningsnivåer må reduseres.

Offentlighet sikrer åpenhet og innsyn i hvordan makt blir utøvd. Unge Venstre jobber for en stat tuftet på transparens. Reglene som gjelder forvaltningen skal også gjelde Stortinget, og det må være en høy terskel for å hemmeligholde informasjon fra folket.

Unge Venstre mener at ingen offentlige posisjoner skal gå i arv, og ønsker derfor å erstatte monarkiet med en republikk hvor landets statsoverhode velges av Stortinget.

Unge Venstre vil:

- Innføre republikk i Norge
- Senke stemmerettsalderen til 15 år for alle valg. Alder for valgbarhet skal følge stemmerettsalderen
- Gjennomføre forsøksordninger med stemmerett til 14-åringer ved lokalvalg
- Legge ned fylkeskommunen
- Gjennomføre en storstilt kommunereform
- Gå bort fra generalistprinsippet og la kommuner håndtere forskjellige oppgaver avhengig av størrelse
- At alle stemmer ved valg skal veie like mye. Arealtillegget og styringstillegget må fjernes
- Redusere antall valgkretser
- Senke sperregrensen til tre prosent
- Endre på reglene for personvalg til Stortinget så hver enkelt velger får mer innflytelse over Stortingets sammensetning
- At det skal stilles strengere krav til at offentlige instanser må dele informasjon med omverdenen og mediene
- Innføre lobbyregister på Stortinget som er tilgjengelig for hele befolkningen
- Gi alle innbyggere gratis tilgang til plikt- og rettighetsinformasjon
- At barn født av foreldre med flyktningsstatus i Norge skal ha rett til norsk statsborgerskap

3.2 En sekulær stat

Alle trossamfunn skal ha like vilkår, og staten skal være uten spesielle bånd til enkeltreligioner. Å tro er ytterst personlig. Ingen barn skal være representanter for sine foreldres religion eller ideologi.

Unge Venstre vil:

- Fullføre skillet mellom stat og kirke ved å fjerne referansene til Den norske kirke og kristendom fra Grunnloven
- Likestille støtten mellom tros- og livssynssamfunn og andre organisasjoner. Trossamfunn skal i større grad finansieres av medlemmene
- Fjerne lov om helligdagsfred
- Ikke forby religiøse plagg. Arbeidsgivere skal fremdeles ha en rimelig mulighet til å sette forholdsmessige krav til arbeidsklær og uniform på arbeidsplassen

3.3 Ytringsfrihet og personvern

Unge Venstre verner om institusjonene som utgjør grunnlaget for den frie offentligheten. Presse- og ytringsfriheten må stå sterkt. Trygghet skal ikke utvanne rettighetene til norske borgere. Tvert imot, så er grunnleggende menneskerettigheter et premiss for trygghet i samfunnet.

I en tid der stadig større deler av hverdagen vår foregår på digitale flater, er retten til et privatliv i økende grad truet. Det er myndighetenes oppgave å beskytte oss mot overvåkning og sikre at opplysningene våre ikke kommer på avveie. Det betyr at vi må stille strengere krav til både statlige og private aktører.

Unge Venstre vil:

- Sikre et fritt internett og beskytte nettnøytraliteten
- Holde lovmessige begrensninger på offentlige ytringer på et minimum
- Begrense overvåkingen i samfunnet og motstå alle forsøk på masselagring av digital persondata eller metadata
- Innføre en avgift på kameraovervåkning av det offentlige rom
- Stille strengere krav til at private og offentlige aktører ivaretar personvernet
- Begrense domstolenes mulighet til å blokkere nettsteder
- Heve terskelen for at politiet kan bruke skjulte tvangsmidler

3.4 Medier og åndsrett

Liberale samfunn trenger en uavhengig og velfungerende presse som kan ettergå maktpersoner, rette søkelyset mot samfunnsproblemer og skape arenaer for debatt. Unge Venstre kjemper for et fritt internett, og vil tenke nytt rundt digital åndsrett.

Unge Venstre vil:

- Sikre et bredt mediemangfold lokalt, regionalt og nasjonalt
- Utarbeide en åndsverklov som lettere kan forstås av enkeltpersoner og som i større grad er tilpasset det digitale samfunnet
- Sette et tak på hvor mye pressestøtte hver avis kan motta. Sterk konsentrasjon av medieeierskap må unngås
- At det skal sikres full redaksjonell frihet i mediekonsern hvor det offentlige er medeier

3.5 Domstolene og rettsvesenet

Rettsvesenet sikrer menneskers grunnleggende friheter og rettigheter, men mangler tilstrekkelige ressurser. Unge Venstre vil sikre borgeres trygghet basert på rettsstaten. Domstolene skal være uavhengige, upartiske og effektive.

Unge Venstre vil:

- Ha rimelige foreldelsesfrister, med unntak av for alvorlige forbrytelser
- Opprettholde dagens ordning med en meddomsrett
- Sikre grunnleggende opplæring til lekdommere
- Flytte kompetansen for utnevning av dommere fra regjeringen til et uavhengig organ, hvor representanter fra regjeringen ikke har flertall
- Utvide og styrke ordningen med fri rettshjelp ved å justere opp inntektskravet og inkludere flere saksområder

- At flere avhør, rettsforhandlinger og vitneutsagn skal dokumenteres med lyd- og videoopptak
- Tilrettelegge for videooverføring av vitneforklaringer
- Etterfølge domstolutvalgets utredning og redusere antall rettssteder
- Utvide retten til å gi rettsråd og representasjon under rettergang. Advokatmonopolet må fjernes, og hvem som helst må kunne opptre for domstolene som fullmektig eller representere andre personer
- Opprette en grunnlovsdomstol

3.6 Straff og soning

Straff skal benyttes av rehabiliterende og preventive hensyn. Rettferdig gjengjeldelse er aldri mulig, og derfor kan hevn heller ikke legitimere straff. Unge Venstre vil ha gode soningsforhold og et lavt straffenivå. Politiet og påtalemyndigheten skal skilles.

Unge Venstre vil:

- Sammenstille kriminell lavalder og stemmerettsalder
- Senke det generelle straffenivået.
- Fjerne minstestraffer, og i større grad la domstolene foreta straffeberegningen
- At alternative straffereaksjoner som fotlenke, hjemmesoning, samfunnsstraff og narkotika-program med domstolskontroll i større grad skal brukes der det er mulig
- Innføre en samtykkelov
- Sikre bedre praktisk støtte ved løslatelse for å hindre tilbakefall
- Stille strengere vilkår for bruk av varetektsfengsling, enecelle og glattcelle. Bruken skal begrenses til et minimum
- Stoppe langvarig isolasjon i fengsler
- Gi innsatte en meningsfull fengselstilværelse ved å sikre tilgang på skolegang, utdanningsrelevant arbeid og rekreasjonelle aktiviteter
- Bedre helsehjelpen til innsatte. Rusavhengige innsatte må sikres en forsvarlig behandling, og det må være et sterkere tverrfaglig samarbeid mellom helsevesenet, psykologtjenesten og fengselsvesenet. Ettervernet skal styrkes for innsatte
- Forbedre fengselinnsattes tilgang på rettshjelp
- At hatkriminalitetslovgivningen må utvides slik at kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk inkluderes.

3.7 Politi og beredskap

Et velfungerende politi er viktig for å redusere kriminaliteten i samfunnet.

For å sikre god beredskap ved alvorlige hendelser er det viktig med kort utrykningstid og god kommunikasjon mellom nødetatene. Samtidig vil det beste virkemiddelet for å bekjempe kriminalitet alltid være forebygging.

Det er viktig at politiet har en bred sammensetning av mennesker som speiler befolkningen. Ingen skal utsettes for urettferdig behandling fra statens maktapparat.

Unge Venstre vil:

- Avvise generell bevæpning av politiet
- Gå vekk fra målet om to politifolk per 1000 innbyggere, og ansette flere med ulik kompetanse i politiet

- Tilby en mer variert politiutdanning. Politiutdanningen bør deles inn i flere underordnede kategorier, blant annet ved en operativ linje og en etterforskningslinje
- Stille strenge krav til politiets bruk av inngripende etterforskningsmetoder
- Stille seg skeptisk til samtykkebasert DNA-testing og rustesting
- Styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom politiet og andre nødetater for å sikre bedre beredskap ved nødstilfeller
- Fjerne politiets myndighet til å bruke fysisk makt for å åpne elektronikk som er låst med biometri

4. Kultur og mangfold

**Et liberalt samfunn er et likestilt samfunn.
Frihet for alle betyr også frihet til å være den vi er.
Alle skal kunne lykkes i livet uavhengig av
økonomiske forutsetninger, religion, etnisitet, funksjon,
kjønn og seksualitet. Ingen skal bli utsatt for
diskriminering på bakgrunn av hvem de er, hvor de
kommer fra eller hvem de elsker.**

4.1 Likestilling

Mennesker lever ulike liv, og vet best selv hvordan disse skal organiseres. Unge Venstre jobber for et samfunn med plass til alle. Ulike kjønnsidentiteter må anerkjennes av myndighetene, og alle familiekonstellasjoner skal aksepteres og behandles likt i møte med det offentlige.

Unge Venstre vil:

- Fjerne kjønn som juridisk kategori
- At Norge skal innføre et tredje kjønn i offentlige dokumenter så lenge staten krever at man må oppgi kjønnsidentitet i offentlige dokumenter
- Sikre reell likestilling og bekjempe strukturer som begrenser friheten til enkeltmennesker. Derfor mener vi kvotering kan være et nødvendig virkemiddel.
- Ha kjønnsnøytrale toaletter på alle skoler og offentlige institusjoner
- Øke kompetansen om LHBT-spørsmål blant offentlig ansatte som lærere, helsearbeidere og barnevernsansatte
- Endre ekteskapsloven slik at man skal kunne gifte seg med mer enn en person
- At helsepersonell skal ha kompetanse om kjønn og seksualitet. Pasienter som bryter normene for kjønn og seksualitet skal ikke føle seg krenket i møtet med helsetjenesten
- At mennesker som lever i ulike familieformer skal sikres lik rett til adopsjon.

4.2 Funksjonsvariasjoner

Mennesker med nedsatt funksjonsevne eller kroniske sykdommer skal kunne delta i samfunnet på lik linje med alle andre. Unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer må få likeverdig tilgang til utdanning, fritidsaktiviteter og sosialt liv.

Unge Venstre vil:

- At nybygg og kollektivtransport skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av funksjonsevne
- Arbeide for at kommunene sikrer at alle som har rett til BPA, inkludert de med et mindre assistansebehov, får tilstrekkelig antall assistansetimer til å leve selvstendige liv og delta i samfunnet
- At alt læringsmaterieell i grunnskolen og på videregående skal være tilgjengelig som lydbøker for alle
- Tilrettelegge for tilbud om undervisning under opphold på sykehus eller i rehabilitering
- Styrke retten til tegnspråkopplæring for hørselshemmede og deres familie
- Inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i den norske menneskerettighetsloven

4.3 Urfolk og nasjonale minoriteter

I Norge har vi en urbefolkning og fem nasjonale minoriteter. Urfolk og nasjonale minoriteter har sin egen kultur og ofte sitt eget språk. Det er viktig at vi tar vare på det kulturelle mangfoldet i Norge og styrker de samiske språkene og de nasjonale minoritetsspråkenes posisjon i samfunnet.

Unge Venstre vil:

- Styrke samisk og kvensk språk i barnehage, skole og høyere utdanning og utvikle flere læremidler til opplæringen i disse språkene

- Gi flere mulighet til å ta samisk og kvensk som språk- og valgfag i grunnskolen og videregående skole
- Sikre samers rett å bruke land- og kystområder hvor samer tradisjonelt har drevet reindrift, og veie det tungt i interessekonflikter

4.4 Kunst og kultur

Kulturen fremmer ytringsfrihet, livskvalitet og menneskelig vekst.

Offentlig støtte og tilrettelegging for kultur er en viktig investering i det liberale demokratiet.

Samtidig bør kultursektoren i større grad evne å stå på egne ben.

Unge Venstre vil:

- Stille krav om at offentlig støttede kulturinstitusjoner opererer med standardkontrakter som sikrer kunstnere og frilansere lønn for arbeidet som legges ned i produksjon av innhold
- Fjerne fastprisen på bøker
- Avvikle Norsk Tippings hasardmonopol og innføre lisensmodell på hasardspill
- At frivillighet, kultur og idrett skal finansieres over statsbudsjettet
- At biblioteker skal satse sterkere på e-bøker og lydbøker, og låne ut disse nasjonalt via nettet. Det samme bør helst gjelde andre digitale produkter
- At bibliotekene bør digitalisere mer ikke-digitalt materiale
- Ha søndagsåpne biblioteker og utvide åpningstidene, og er positiv til meråpent-løsninger

4.5 Idrett og friluftsliv

Fysisk aktivitet fremmer mosjon, folkehelse, mestring og glede. Alle skal ha mulighet til å være fysisk aktive. Unge Venstre vil tilrettelegge for et bredt, mangfoldig og tilgjengelig idretts- og friluftsliv.

Unge Venstre vil:

- At det skal utvikles et idrettsstipend for toppidrettsutøvere i smale idretter, slik at de får utøve idretten sin på toppnivå, etter modell fra Statens kunstnerstipend
- Sikre allemannsretten og prinsippet om at ferdsel i utmark skal være tilgjengelig og gratis
- Øke støtten til organisasjoner som driver med dele- og utlånsordninger av hytter, friluftsliv og idrettsutstyr

4.6 Frivillighet

Frivilligheten er sivilsamfunnets lim. Staten må sørge for at det lett og ubyråkratisk å engasjere seg. Unge Venstre vil særlig styrke barn og unges mulighet til å drive med frivillighet og organisasjonsarbeid.

Unge Venstre vil:

- Gi frivillige organisasjoner full momskompensasjon. Frivillige organisasjoner bør behandles likt som bedrifter
- Legge til rette for at offentlige lokaler stilles gratis til disposisjon til barn og unge når de ellers ikke er i bruk, og avbyråkratisere låneprosessen
- Sikre grunnfinansiering i kommunebudsjettene til fritidsklubber

5. Næringsliv og økonomi

Verdier må skapes og deles. Et fritt marked og et sterkt privat næringsliv er nødvendig for å skape arbeidsplasser og verdier. Samtidig må vi sørge for at veksten er grønn og kommer alle tilgode.

I omstillingen vi skal gjennom er det avgjørende med et grønnere næringsliv. Økonomien må få flere ben å stå på. Grønn vekst må skje på klodens premisser og være rettferdig.

5.1 Statens rolle

Staten skal sikre en rettferdig og grønn markedsøkonomi, men statlig byråkrati og eierskap i næringslivet må begrenses

Unge Venstre vil:

- Begrense statlig innblanding og eierskap i markedet
- At staten skal selge seg ned i selskaper som ikke har direkte betydning for nasjonal sikkerhet, infrastruktur eller naturlige monopoler
- Senke handlingsregelen til 2,5 prosent, og sette en maksgrense for hvor stort det strukturelle oljekorrigerte underskuddet kan utgjøre som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge.
- Gjøre norsk økonomi mindre avhengig av olje og gass
- At Oljefondet (SPU) skal investeres på en etisk forsvarlig måte. Fondet må blant annet selge seg ut av alle olje-, gass- og kullaksjer
- Avskaffe sommertidsordningen og innføre permanent standardtid

5.2 Skatter og avgifter

Unge Venstre vil ha et skattesystem som er grønt, skaper verdier og sørger for omfordeling og velferd. Vi ønsker ikke å øke det totale skattetrykket, men at det skattlegges annerledes enn i dag. Vi må skifte skattebyrden vekk fra arbeid og verdiskapning, og over på eiendom, forbruk, arv og formue. Slik sikrer vi et konkurransekraftig norsk næringsliv og rettferdig verdiskapning

Unge Venstre vil:

- Senke inntektsskatten for folk med lave og vanlige lønninger
- Vri skatter og avgifter slik at det lønner seg å være miljøvennlig og straffer seg å forurense
- Innføre et mer progressivt skattesystem ved å opprette et nytt skattetrinn for dem med høyest inntekt
- Innføre et progressivt klimaskattefradrag for lønnsinntekter som gjør det mer lønnsomt å stå i arbeid og som kompenserer for økte klimaavgifter
- Innføre en nasjonal boligskatt i bytte mot å redusere skatten på inntekt
- Innføre en progressiv arveavgift med høyt bunnfradrag
- Fjerne rentefradraget
- Vil beholde formuesskatten, men mener at bunnfradraget bør økes. Alle formuesobjekter bør verdsettes likt
- Innføre et trinn 2 på den statlige formuesskatten ved formuer over 100 millioner
- Innføre en egenandel i sykkelønsordningen
- Åpne for at kommuner kan innføre en lokalt tilpasset turistskatt
- Avskaffe særskatteordninger som taxfree-ordningen
- Arbeide for rettferdig skattlegging av multinasjonale selskaper, fordi skatteparadiser og aggressiv skatteplanlegging fører til urettferdig konkurranse
- Avvikle tiltakssonen for Finnmark og Nord-Troms

5.3 Næring og bedrifter

Samfunnet er avhengig av personer som tar stor personlig risiko for å skape verdier og arbeidsplasser. Det skal være lett å gjøre næring ut av sin idé, og vi må legge til rette for at flest mulig lykkes. For å skape et godt næringsliv er vi avhengig av sunn konkurranse i markedet og et sikkerhetsnett som gjør det trygt å satse.

Unge Venstre vil:

- Gi midlertidige skattefritak til små, nyoppstartede gründerbedrifter
- Forenkle regelverket og redusere byråkratiet for gründere og selvstendig næringsdrivende
- Fjerne forbudet mot søndagsåpne butikker
- Innføre en matkastelov for dagligvarebutikker og vurdere en belønningsordning for bedrifter som oppnår redusert matsvinn
- Endre avgiftene så det blir billigere å gi bort enn å kaste mat og alkoholfri drikke

5.4 Boligpolitikk

Alle skal ha en bolig å bo i, uansett hva du tjener. I Norge eier de aller fleste sin egen bolig, men ikke alle har muligheten til å komme inn på boligmarkedet. Vi vil kjempe for de som sliter med å komme seg inn på et marked med stadig høyere boligpriser.

Unge Venstre vil:

- Bygge minst 3000 studentboliger hvert år
- Styrke husbanken og gi flere startlån
- Ha mer leie-til-eie i kommunene, slik at flere utenfor boligmarkedet kan eie sin egen bolig
- Erstatte den kommunale eiendomsskatten med en nasjonal boligskatt
- Revidere tekniske byggeforskrifter slik at det blir lettere å bygge flere boliger
- Bygge tettere og høyere med krav om mer grøntareal og færre parkeringsplasser
- Endre skatteregimet for bolig slik at flere som står utenfor boligmarkedet kommer inn. Vi er positiv til fordelsbeskatning av egen bolig
- Fjerne dokumentavgiften på kjøp av bolig

5.5 Alkoholpolitikk

Unge Venstre vil føre en kunnskapsbasert alkoholpolitikk. Dagens alkoholpolitikk er på mange områder unødvendig streng og lite fleksibel. Vi vil skape friere rammer for næringslivet og enkeltmennesket.

Unge Venstre vil:

- Fjerne de statlige begrensningene på salgs- og skjenketider på alkohol
- Gi kommunene full frihet til å bestemme skjenketider
- Tillate salg av sterkøl og vin i butikk
- La produsenter selge alkohol fra egne produksjonslokaler
- Senke alkoholavgiftene for å motvirke handelslekkasje
- Åpne for moderat alkoholreklame, slik at f.eks. bryggerier kan reklamere for produkter på sine egne nettsider og alkoholreklame på skjenkesteder
- Tillate alkoholkonsum i det offentlige rom
- Avvikle monopolet på salg av alkohol over 4,7%, men beholde det for salg av alkohol over 22%
- Privatisere Vinmonopolet AS

6. Landbruk og sjømat

Unge Venstre anerkjenner at matproduksjon har stor påvirkning på miljøet, naturen og verden rundt oss. Særlig husdyrproduksjon er en hoveddriver bak klimaendringene.

Matproduksjon fører med seg klimagassutslipp, avskoging, vannmangel og vannforurensning, og tap av biologisk mangfold. Unge Venstre vil jobbe for et mer plantebasert kosthold. Om vi skal nå klimamålene og sikre bærekraftig bruk av naturressurser må vi endre kostholdet bort fra husdyrprodukter og over til planter og sjømat

6.1 Skatt og tilskudd

Unge Venstre vil stimulere til vekst av bærekraftige matvarer i Norge. Vi vil avskaffe tollvernet og er av prinsipp positive til frihandel med mat.

Unge Venstre vil:

- Avskaffe tollvernet
- Fjerne landbrukssubsidiene
- Innføre grunnrenteskatt for havbruksnæringen
- Avvikle kvoter og produksjonsbegrensninger i landbruket
- Fjerne konsesjonsplikten, boplikten, driveplikten og odelsloven
- Bevilge penger til industriell biomasseproduksjon
- Bevilge penger til forskning på og utvikling av laboratoriekjøtt
- At støtteordningen for tapte husdyr må kreve strengere dokumentasjon

6.2 Et fremtidsrettet landbruk

Landbruket må moderniseres for å sikre bærekraftig matproduksjon i fremtiden. Dette krever nytenking og et skifte fra industriell dyreproduksjon til plantebasert kosthold.

Unge Venstre vil:

- Gi bønder som i dag driver med dyrehold omstillingsmidler for raskere å omstille seg til plantebasert landbruk
- Jobbe for et mer plantebasert kosthold og ønsker å redusere kjøttforbruket, i tråd med kostholdsråd
- Bevilge penger til forskning på GMO i et ernærings-, matsikkerhet- og klimatilpasningsperspektiv
- Liberalisere GMO-regelverket og harmonisere det i tråd med EUs regelverk
- Bevilge penger til forskning på både industrielt vertikalt landbruk og robotisering av landbruket
- Jobbe for alternative måter å drive landbruk på
- Støtte urbant landbruk, og stimulere til bie- og dyrehold i byer
- Tilrettelegge for økt akvaponi
- Tilrettelegge for karbonbindende landbrukspraksis
- At det ved gjødsling ikke skal benyttes mineraler som det er stor mangel på, som fosfor
- Fase ut bruk av soya og raps i fôr i land- og havbruket til fordel for økt bruk av miljøvennlig fôr som alger, insekter og fiber fra korn
- Stimulere til at landbruksavfall benyttes i produksjon av biodrivstoff og kompost
- Satse på norske proteinvekster, herunder også som vekstskifte der hvor dette er hensiktsmessig

6.3 Husdyr

Unge Venstre mener dyrevelferden i landbruket må reguleres strengere.

Dyr i landbruket fortjener å leve på en måte som ivaretar deres naturlige behov, og trenger plass, aktiviteter og riktig stell av oss mennesker.

Unge Venstre vil:

- Avskaffe bruken av burhøns til fordel for utegående frittgående høns
- Stille strenge krav til areal og uteareal per husdyr
- Forbedre levemiljøet til dyrene som holdes innendørs og stille krav om aktivitetsobjekter og mykt underlag for å forebygge skader hos husdyr
- Utarbeide en veileder for fysisk håndtering av husdyr, pålagt alle produsenter og transportører
- Utvide bruk av dyrevelferdsmerking
- Støtte forskning på mer etiske slaktemetoder
- Tilrettelegge for mobile slakterier og gårdsslakterier
- Forby kirurgisk kastrering av gris

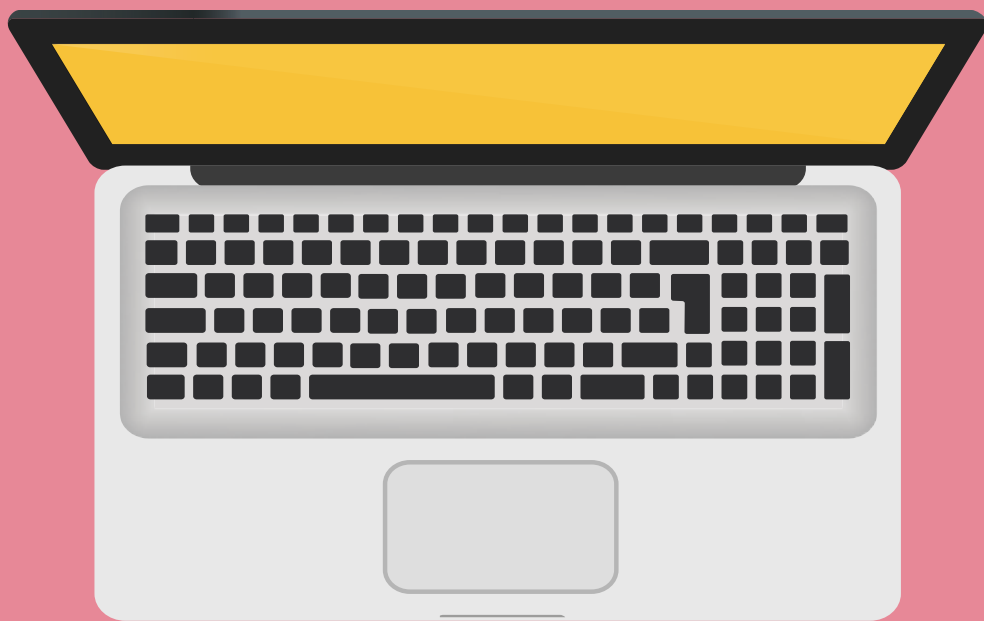
6.4 Sjømat

Ressursene i havet må utnyttes på en bærekraftig måte som sikrer verdiskapning og økt matproduksjon for en voksende verdensbefolkning. Unge Venstre ser positivt på vekst i havbruksnæringene. Vi vil jobbe internasjonalt for en felles bærekraftig utnyttelse av ressursene i havet, og vil ha strenge krav til dyrevelferd i havbruksnæringen.

Unge Venstre vil:

- Bygge minst 3000 studentboliger hvert år
- Styrke husbanken og gi flere startlån
- Ha mer leie-til-eie i kommunene, slik at flere utenfor boligmarkedet kan eie sin egen bolig
- Erstatte den kommunale eiendomsskatten med en nasjonal boligskatt
- Revidere tekniske byggeforskrifter slik at det blir lettere å bygge flere boliger
- Bygge tettere og høyere med krav om mer grøntareal og færre parkeringsplasser
- Endre skatteregimet for bolig slik at flere som står utenfor boligmarkedet kommer inn. Vi er positiv til fordelsbeskatning av egen bolig
- Fjerne dokumentavgiften på kjøp av bolig

7. Arbeidsliv, sosial og velferd

For å skape et samfunn med plass til alle, trenger vi en fleksibel arbeidspolitikk som gir alle trygghet og mulighet til å bidra etter evne. Unge Venstre vil at mennesker som sliter skal møtes med en hjelpende hånd fremfor et dømmende blikk.

En velferdsstat med et godt sosialt sikkerhetsnett er viktig for å utjevne forskjeller og gi alle muligheten til å satse uten for høy personlig risiko.

7.1 Inkluderende og fleksibelt arbeidsliv

Unge Venstre ønsker et trygt og fleksibelt arbeidsliv. Vi vil bygge videre på trepartssamarbeidet som har gitt Norge høy produktivitet og gode arbeiderrettigheter. Arbeidslivet må gjøres mer fleksibelt og bedre tilpasses teknologiske fremskritt. Det må bli lettere å komme seg inn i arbeidsmarkedet.

Unge Venstre vil:

- Sørge for at det er gunstig å jobbe selv om man ikke har mulighet til å jobbe fulltid, ved å blant annet øke muligheten for gradert uføretrygd
- Gjøre det gunstigere å stå i delvis arbeid mens man mottar delvis uføretrygd
- At flere aktører i arbeidslivet tilrettelegger for anonyme jobbsøknader
- Gjøre det lønnsomt for bedrifter å ta inn arbeidstakere som av helsemessige eller sosiale årsaker er lite attraktive arbeidssøkere
- Innføre en røddagskonto, der arbeidstakere selv kan avklare med arbeidsgiver når de ønsker å benytte seg av sine fridager
- Gjøre det lønnsomt for arbeidstakere i offentlig sektor å jobbe så lenge som mulig, ved å la dem kombinere arbeid og å ta ut pensjon
- Utrede tiltak som kan øke organiseringsgraden i Norge
- Beholde fagforeningsfradraget

7.2 Utjevne sosiale forskjeller

Ulikhet skaper utenforskap og hindrer sosial mobilitet. Unge Venstre vil opprettholde en velferdsstat som gjør det mulig å møte veggen uten å lide økonomisk, og som ikke setter spørsmålsteget ved og mistenkeliggjør mennesker som sliter. Ressursene til NAV skal prioriteres slik at utsatte mennesker hjelpes, fremfor å etterprøve og kontrollere dem.

Unge Venstre vil:

- Gi førstelinjen i NAV større vedtaksmyndighet
- At etterprøving og kontrollering av trygdemottakere og andre mottakere av sosialhjelp skal reduseres til et absolutt minimum
- Fjerne kontantstøtten
- Se på ordninger for universell basisinntekt, med mål om å sikre alle mennesker det minimum penger som trengs for å leve frie liv
- Samordne satsene for sykelønn, uføretrygd og AAP for å redusere offentlige utgifter

7.3 Hjelpe utsatte grupper

Unge Venstre mener at en offensiv og rettferdig sosialpolitikk er et premiss for den liberale staten. Reell frihet er ikke mulig uten et sikkerhetsnett som sørger for at et dårlig utgangspunkt ikke står i veien for et godt liv. Ordninger må derfor være målrettet mot de svakeste i samfunnet.

Unge Venstre vil:

- Avvikle Boligsparing for ungdom (BSU), og se på andre løsninger for å gjøre det lettere for unge å komme inn i boligmarkedet
- At barnevernet i større grad skal prioritere barnets egne ønsker når det fattes vedtak, og at slektninger og familievenner prioriteres ved omplassering

- Sikre at en ny barnevernlov er i tråd med FNs barnekonvensjon
- At barnevernet skal ansette flere med variert utdanningsbakgrunn
- Øke barnetillegget for uføre, og sørge for at kommuner ikke kan avkorte sosialhjelpen til familier som mottar barnetrygd
- Styrke støtteordningen for omsorgsgivere for barn som er langvarig syke eller har nedsatt funksjonsevne
- Oppheve sexkjøpsloven og hallikparagrafen. Sexarbeidernes sosiale rettigheter og hjelpetiltak må styrkes
- Opprette flere varierte bostedtilbud for hjemløse
- Gi alle hjemløse postadresser
- Avvise alle former for tiggeforbud

7.4 Velferd

Unge Venstre mener det må være mulig å skape noe nytt uten at risikoen for personlige økonomiske problemer står i veien. Offentlige ytelser skal være til stede som et sikkerhetsnett, ikke som en hvilepute. Derfor må vi sørge for at pengene som brukes på sosiale tiltak belønner arbeid og at ordningene kan stå seg over tid.

Unge Venstre vil:

- Gi gründere, frilansere og selvstendig næringsdrivende den samme retten til sykepenger, permisjon og andre offentlige ytelser som andre arbeidstakere
- Forenkle regelverket for stønader og støtteordninger
- Avskaffe tidligpensjon i privat sektor
- Heve pensjonsalderen
- Innføre pensjon fra første krone
- Avvikle avtalefestet pensjon (AFP) i offentlig sektor, og la arbeidsgiver og arbeidstaker selv finansiere egne ordninger med AFP i privat sektor
- Avvikle særaldersgrenser i yrker som ikke er særskilt tunge

8. Helse

For å kunne leve trygge og friske liv må alle få den helsehjelpen de trenger. Derfor trenger vi et helhetlig og kompetanserikt helsevesen som ivaretar alle, uavhengig av økonomi, bakgrunn, identitet eller utseende.

Det må være enkelt å søke både fysisk og psykisk helsehjelp. Alle skal føle at man blir tatt på alvor, uavhengig hvilke plager man har.

8.1 Pasient og behandling

Unge Venstre mener at pasienten skal stå i sentrum av helsevesenet. Pasienten skal være informert om sine rettigheter, og inkluderes i utarbeidelsen av behandlingsplan og behandling. Da trenger vi velferdsordninger som sikrer at pasienten aldri skal måtte trenge å velge mellom det å få helsehjelp og økonomisk trygghet.

Unge Venstre vil:

- Redusere unødvendig bruk av antibiotika i helsevesenet
- At Norge skal bidra internasjonalt for å bekjempe antibiotikaresistente bakterier
- Gi alle under 20 år tilgang til gratis prevensjon
- At PrEP tilbys til alle som har behov for det av primærhelsetjenesten. Hiv-medisiner, herunder PrEP, bør videre finansieres statlig gjennom blåreseptordningen
- At PrEP gjennom injeksjon vurderes innført i helsetjenesten
- At det offentlige ikke skal betale for behandling uten dokumentert effekt, og at det må stilles strengere krav til leger når det gjelder bruk og henvisning til slik behandling
- At produkter med påstått legemiddel-effekt ikke skal selges på apoteker, dersom effekten ikke kan dokumenteres
- At resepter på medisiner til kronisk syke ikke skal måtte trenge å bli fornyet like ofte, og ønsker heller innføre en grense for normalforbruk etter legens anbefaling som brukeren kan ta ut årlig
- At barnevaksinasjonsprogrammet blir obligatorisk for alle barn i Norge. Unntak kan gjøres av medisinsk personell
- At alle kjønn må få tilbud om HPV-vaksine gratis

8.2 Helsevesenet

Helsevesenet skal yte kvalitet og være villig til å tilpasse seg den enkeltes behov. Unge Venstre vil jobbe for et mindre byråkratisk helsevesen som møter pasienter med forståelse og integritet.

Unge Venstre er positive til ny teknologi og teknologiutvikling for å gjøre pasienthverdagen mer brukervennlig, interaktiv og lettere for helsearbeidere. Ved bruk av ny teknologi i helsesektoren må personvern og informasjonssikkerhet veie tungt.

Unge Venstre vil:

- Supplere det offentlige helsevesenet med private helsetilbud der det er hensiktsmessig
- Styrke hjemmetjenesten, slik at personer som trenger helsetjenester har muligheten til å kunne bo hjemme så lenge som mulig
- At overgangen mellom barne- og voksenorienterte helsetjenester skal blir enklere og tryggere for ungdommer
- At flere sykehjem blir livsgledehem gjennom den nasjonale sertifiseringsordningen, for å ivareta beboernes psykososiale behov
- Styrke kapasiteten og kompetansen i kommunehelsetjenesten
- Legge til rette for en ny reform i helsesektoren for å sikre et reelt samarbeid mellom instansene i helsevesenet
- Betydelig redusere antall ufrivillige deltidsstillinger i helsevesenet.
- Styrke samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten
- Opprette flere LISI-plasser

8.3 Rusomsorg

Rusavhengighet er et helseproblem, og skal møtes med hjelp fremfor straff. Helsevesenet må ha kompetanse og kapasitet til å ta imot pasienter som ønsker behandling. Behandlingstilbudet må videre styrkes for å kunne ivareta pasienter med ulike behov.

Unge Venstre vil:

- Legalisere og regulere alle rusmidler etter skadepotensiale
- Innføre heroinassistert behandling
- Styrke tilbudet om legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Utvalget av medikamenter bruk i LAR skal utvides, og behandlingen skal styres av legen
- Opprette et eget tilpasset tilbud til amfetaminavhengige, og innføre et behandlingstilbud med amfetaminsubstitusjon
- Opprette flere brukerrom og behandlingsplasser for rusavhengige
- Gjøre brukerrommene tilgjengelige for alle rusavhengige som har behov for det
- Sikre et bedre ettervern for personer som har mottatt behandling
- Øke kompetansen om rus i kommunehelsetjenesten
- Sikre at rusavhengige som er motivert for det får tilbud om medikamentfri behandling

8.4 Frihet over egen kropp

I et liberalt samfunn skal ikke staten diktere hva du har lov og ikke lov til å gjøre med din egen kropp og eget liv. Mennesker må kunne bestemme hva som er det beste for seg selv og ta informerte avgjørelser på grunnlag av eget ønske.

Unge Venstre vil:

- Tillate både altruistisk og kommersiell surrogati
- Tillate eggdonasjon
- Gjøre assistert befruktning tilgjengelig for alle, uavhengig av om man er i partnerskap eller ikke
- Utvide retten til fri abort fram til uke 18
- At seksuell legning og nasjonalitet ikke skal være grunnlag for utestenging fra bloddonasjon, og at alle vurderes under like helsefaglige premisser
- Åpne for at det dannes flere kompetansemiljøer og behandlingssteder for kjønnsbekreftende behandling
- At det skal bli enklere for transpersoner og ikke-binære personer å få kjønnsbekreftende behandling. Pasientens ønske og behov skal veie tyngst
- Forby kjønnsnormaliserende inngrep på barn med interkjønn, med mindre det er strengt nødvendig av medisinske grunner
- Senke aldersgrensen for sterilisering til 18 år
- Åpne for aktiv dødshjelp, herunder legeassistert selvmord og eutanasi
- Regulere rituell omskjæring av guttebarn. Inngrepet må foregå under lokalbedøvelse og skal være utført av medisinsk personell

8.5 Psykisk helse

Psykisk helse er en like integrert del av alle mennesker som det fysiske helse er, og må derfor tas like mye på alvor. Derfor er det også utrolig viktig at vi snakker om psykisk helse og jobber for å fjerne stigmaet. Det må bli enklere og tryggere å søke hjelp. Helsevesenet må ha kapasitet til å ta imot folk i alle aldre og med ulike behov.

Unge Venstre vil:

- Øke kapasiteten i psykiatrien og antall sengeplasser i det psykiske helsevernet
- Styrke behandlingstilbudet i barne- og ungdomspsykiatrien (BUP)
- At personer som har vært i BUP følges opp etter fylte 18 år, der det selv er ønsket av brukeren
- Øke antall plasser på de nyetablerte omsorgs- og behandlingstilbudene for barn med behov for psykisk helsehjelp og omsorg utenfor hjemmet
- Innføre en ordning med et brukerstyrt personlig ombud for psykisk syke etter modell fra Sverige
- At forebygging, behandling og rehabilitering bør skje så nært pasienten som mulig
- Redusere bruk av tvang i det psykiske helsevernet
- Styrke pasientens rettssikkerhet og selvbestemmelse
- Opprette flere alternativer til polititransport ved tvangsinnleggelse for å ivareta pasientens integritet
- Heve kompetansen om sexologi i psykologtjenesten
- Innføre et lavterskel behandlingstilbud for pedofile. Tilbudet må være enkelt å finne, anonymt og uten meldeplikt
- Vi ønsker en strengere praksis av taushetsplikten innen barne- og ungdomspsykiatrien. Unntak fra taushetsplikten skal kun gjøres ved faglig risikovurdering eller samtykke.

9. Asyl, innvandring og integrering

Menneskets frihet bør ikke begrenses til hvor man ble født eller hvilket statsborgerskap man har. Unge Venstre ønsker av prinsipp en verden uten landegrenser.

Fri ferdsel over landegrensene er en liberal rettighet, og migrasjon er et gode for verdenssamfunnet. Å kunne forflytte seg til nye land gir økt inntekt, sosial mobilitet og trygghet. Ikke minst gjør migrasjon at flere kan bidra til samfunnet vårt.

Migrasjon har også sine utfordringer, og en vellykket innvandringspolitikk forutsetter en vellykket integreringspolitikk. Skal vi stille strenge krav, må vi også gi gode muligheter.

9.1 Retten til asyl

Norge skal være en trygg havn for mennesker som søker beskyttelse. Unge Venstre kjemper for en human asyl- og flyktningpolitikk. Vi vil at Norge skal ta en større del av ansvaret for de mest sårbare i verden.

Unge Venstre vil:

- Ta imot minimum det antallet kvoteflyktninger som FNs høykommissær ber Norge om, og ta i mot flere i år med få asylsøkere.
- Arbeide for en tilleggsprotokoll til flyktningkonvensjonen som kan gi klimaflyktninger og internt fordrevne flyktninger opphold på humanitært grunnlag
- Jobbe for en felles europeisk fordelingsnøkkel som sikrer en rettferdig fordeling av flyktninger mellom europeiske land
- Stanse praksisen med å trekke tilbake flyktningstatus på grunn av endrede forhold i hjemlandet.
- At ingen personer skal tvangsreturneres til land eller områder hvor FN eller anerkjente menneskerettighetsorganisasjoner fraråder retur
- Gi oppholdstillatelse til lengeværende barnefamilier, også der det foreligger tvil om identitet

9.2 Bedre rettigheter til migranter

Asyl- og innvandringspolitikken må være rettferdig og ivareta asylsøkernes rettssikkerhet. Unge Venstre vil stå opp for folk på flukt og retten til å søke asyl. I møtet med grov urettferdighet vektlegger vi raushet, solidaritet og medmenneskelighet.

Unge Venstre vil:

- Ha et absolutt vern mot å returnere mennesker til dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig og nedverdiggende behandling og straff.
- Innføre en reell topartsprosess i Utlendingsnemda (UNE) som sikrer asylsøkere mulighet til kontradiksjon og en muntlig høring
- Øke antall timer gratis rettshjelp i asylsaker
- Styrke midlene til rettshjelpiltak spesielt rettet mot asylsøkere
- Forenkle asylprosessen og sikre en mer effektiv saksbehandling av asylsøknader
- Innføre en ordning med kjærlighetsvisum som gir norsk-utenlandske par muligheten til å bo sammen i 12 måneder i Norge
- Senke inntektskravet for familiegjennforening og fjerne kravet om tidligere inntekt
- At likekjønnede par må få samme mulighet til familieinnvandring som andre
- Gjøre det mulig å få godkjent utdanning fra utlandet ved å fornye eller bygge videre på utdanningen så den tilfredsstiller kravene i Norge
- Innføre en foreldelsesfrist for tilbakekall av norsk statsborgerskap
- Senke kravet til identitet for å kunne få norsk statsborgerskap
- At statsborgerskap ikke skal ha språkkrav eller kunnskapstest som forutsetning
- Gjennomføre en amnestiordning for papirløse innvandrere der de fikk behandlet søknaden på nytt
- Sikre papirløse rett til helsehjelp

9.3 Barn på flukt

I krig og konflikt er barn spesielt sårbare. Unge Venstre mener at barnets beste alltid må veie tyngst.

Unge Venstre vil:

- At barnets beste alltid skal veie tyngst i asylsaker
- Stanse bruken av midlertidig oppholdstillatelse for barn på flukt
- Gjennføre rimelighetsvilkåret ved vurdering av internflukt
- Kreve at omsorgsansvaret for barn på flukt flyttes fra UDI til barnevernet
- Avgrense bruken av dagens aldersvurderingspraksis fordi den i stor grad er upresis
- Ha et forsvarlig maksantall barn per faglig kompetente voksen i mottak og bofellesskap for enslige mindreårige asylsøkere

9.4 Arbeidsinnvandring

Arbeidsinnvandring har ført til frihet og velstand for millioner av mennesker. Norsk næringsliv er avhengig av utenlandsk arbeidskraft. Vil man søke lykken og bidra til samfunnet, så bør ikke landegrenser utgjøre et hinder. Unge Venstre ønsker fri arbeidsinnvandring i hele verden.

Unge Venstre vil:

- Legge til rette for mer arbeidsmigrasjon fra lavinntektsland og land utenfor EØS-området
- Senke lønnskrevet for innvilgelse av arbeidstillatelse
- Gjøre det enklere å utveksle arbeidskraft mellom bedrifter og kunnskapsinstitusjoner
- Gi arbeidsinnvandrere tilstrekkelig informasjon på eget språk om hvilke rettigheter de har krav på i arbeidslivet
- Gi ureturnerbare asylsøkere arbeidstillatelse
- Gi arbeidstillatelse til asylsøkere som venter på å få søknad behandlet
- Gi papirløse arbeidstillatelse

9.5 Velfungerende integrering

Globale flyktningsstrømmer og arbeidsinnvandring påvirkes av krefter utenfor vår kontroll. Men vi kan selv velge hvordan vi hjelper og inkluderer de som ønsker å ta del i vårt samfunn. Unge Venstre vil styrke integreringen og fange opp flere som i dag faller utenfor.

Unge Venstre vil:

- Gi alle asylsøkende barn rett til barnehageplass og mulighet til å gå på videregående skole. Dette skal også gjelde de som får endelig avslag eller som venter på å bli overført til et annet europeisk land
- Åpne for å gi integreringstilskudd til bedrifter i bytte mot arbeid og språkopplæring
- Jobbe for en raskere bosetting av flyktninger. Staten bør gi insentiver til kommuner som tar imot mindreårige, funksjonshemmede og andre utsatte grupper slik at de ikke blir sittende på mottak over lengre tid
- Styrke språkopplæringen for asylsøkere på mottak
- Tilpasse antall timer med norskopplæring etter ferdighetsnivået til den enkelte
- Legge til rette for at asylsøkere skal kunne ta videregående opplæring, også om de har videregående utdanning fra hjemlandet som ikke godkjennes i Norge

10. Internasjonalt

Globalisering gjør verden mindre. Gjennom handel, internasjonal politikk og migrasjon knyttes vi stadig tettere sammen. Frihandel har løftet millioner ut av fattigdom. Samtidig ser vi en skjevfordeling av verdens ressurser. Fordelene ved globalisering forutsetter at vi klarer å samarbeide på tvers av landegrenser og opptre i solidaritet med hverandre.

Norge og andre ressurssterke land bør bruke sin posisjon til å bidra til fred, utvikling, bærekraft og velstandsvekst ellers i verden. Dagens konflikter må løses ved samarbeid, raushet og et liberalt menneskesyn.

Globale utfordringer krever globale løsninger. Gjennom overnasjonale organisasjoner og tett europeisk samarbeid kommer vi frem til felles løsninger som hjelper flest mulig. Enkeltstater må ta ansvar og verdenssamfunnet må være raust. Fri ferdsel over landegrensene er en liberal rettighet, og migrasjon er et gode for verdenssamfunnet.

10.1 Norsk utenrikspolitikk

Målet for norsk utenrikspolitikk skal være frihet, folkerett og suverenitet.

Norge skal løfte menneskerettighetene i relevante internasjonale fora og aktivt jobbe for at verden når FNs bærekraftsmål. Norsk utenrikspolitikk skal være transparent, og både Stortinget og offentligheten må få anledning til å debattere viktige utenrikspolitiske saker.

Unge Venstre vil:

- Jobbe for at Norge skal ta en aktiv rolle i å skape en verden uten atomvåpen ved å ratifisere FNs atomvåpenforbud. Nedrustningen må være gjensidig
- Ha en god dialog og gjensidig forutsigbarhet mellom Norge og Russland. Vi ønsker å forsterke folk-til-folk-samarbeidet i nord
- Ha en mer åpen, offentlig debatt om norsk militær deltakelse i utlandet. Hovedregelen bør være at slike debatter går for åpen sal i Stortinget
- Anerkjenne både Israel og Palestina som selvstendige stater. I likhet med Israel bør Palestina få fullverdig medlemskap i FN, og grensene fra før 1967 må respekteres. Blokkaden av Gaza og okkupasjonen av Vestbredden må fordømmes og oppheves
- Anerkjenne Vest-Sahara som en selvstendig stat

10.2 Internasjonale organer

Globale utfordringer løses best gjennom internasjonalt samarbeid. Unge Venstre vil at Norge skal være en pådriver for sterke internasjonale organisasjoner, flere avtaler mellom land og en regelbasert global orden.

Den europeiske union er et historisk vellykket fredsprosjekt som fremmer vekst, samarbeid og samhandling på tvers av landegrenser. Norge er i dag tett integrert i EU, men står utenfor når de viktige beslutningene tas. Unge Venstre vil erstatte EØS-avtalen med fullverdig norsk medlemskap i EU.

Unge Venstre vil:

- Søke norsk EU-medlemskap
- At FN bør gjennomgå en demokratireform. Sikkerhetsrådet bør utvides og vetoetten bør fjernes
- At EU skal reformeres slik at de folkevalgte organene får økt makt
- At EU skal stille strengere krav og sanksjoner for å få bukt med svekkelser i medlemslandenes demokratier og rettstat
- Vil samarbeide med EU om å sette strengere krav for økonomisk åpenhet blant europeiske land og banker
- Gjennomføre en demokratisk reform av Verdens handelsorganisasjon. Reformen må blant annet sørge for mer åpenhet og at menneskerettigheter blir sentralt i alle avtaler.

10.3 Bistand og utvikling

Norsk utviklingspolitikk skal bidra til frihet og like muligheter globalt. Bistand skal gi økonomisk vekst, bekjempe klimaendringene og løfte menneskerettighetene.

Unge Venstre vil:

- Opprettholde målet om at 1 prosent av BNI skal gå til bistand
- Konsentrere norsk bistand på færre mottakere.
- Stille klimakrav til all langsiktig bistand, og utvikle program som «Olje for utvikling»
- I større grad gi direkte støtte til lokale organisasjoner i det globale sør
- Ha flere kommersielle aktører i utviklingsarbeidet
- Slette illegitim u-landsgjeld

10.4 Forsvar

Staten må evne å beskytte egne innbyggere. Å sende soldater i strid utenlands skal ikke tas lett på, men når en stat begår overgrep mot egen befolkning har det internasjonale samfunnet en plikt til å gripe inn.

Norske sikkerhetsinteresser er best ivaretatt som NATO-medlem. Samtidig bør vi jobbe for et troverdig forsvar. Unge Venstre vil ha en åpen, offentlig debatt om norsk forsvarspolitik. Forsvarspolitikken skal følge faglige råd, ikke tjene som et distriktpolitisk virkemiddel.

Unge Venstre vil:

- Avskaffe verneplikten
- Innføre frivillig førstegangstjeneste av mindre størrelse, til fordel for et mer profesjonalisert forsvar
- At norske styrker som hovedregel kun skal være med i internasjonale operasjoner med FN- eller NATO-mandat
- Sikre menneskerettigheter globalt, og mener at en stat ikke har krav på fullstendig suverenitet når den ikke klarer å beskytte sin egen befolkning eller selv begår alvorlige menneskerettsbrudd
- Ha større fokus på effektiv pengebruk i forsvaret, og mener at 2% målet alene ikke sikrer et troverdig forsvar
- Sidestille kravene til eksport av b-materiell med eksport av a-materiell
- At Norge ikke skal selge a- og b-materiell til regimer som begår grove brudd på menneskerettighetene, eller bruker våpen mot egen befolkning
- Kreve sluttbrukererklæringer ved salg av alle norske våpen og våpensystemer
- Opprette et felles forpliktende europeisk forsvar